

Remissvar på Sou 2000:45 En specialdomstol för utlänningsärenden

Publicerad tisdag, 31 oktober 2000 18:52

Sammanfattning

FARR avstyrker förslaget att inrätta en specialdomstol i utlänningsärenden.

Övergripande synpunkter

NIPU-utredningen tillsattes för att åstadkomma förslag till en mer rättssäker asylprövning. Någon genomgång varför det nuvarande systemet uppvisar brister i rättssäkerheten gjordes dock inte. Inte heller arbetsgruppens utredning "En specialdomstol för utlänningsärenden" gjorde en sådan analys. Utan kunskap om bristerna i den nuvarande handläggningen blir varje lagändringsförslag ett slag i luften.

FARR saknade barnperspektivet i NIPU-utredningen. FARR saknar barnperspektivet även i arbetsgruppens förslag.

Remissvar avseende En specialdomstol för utlänningsärenden (Ds 2000:45)

Även om FARR avstyrker förslaget "En specialdomstol för utlänningsärenden", vill vi lämna följande synpunkter på det:

Förslag till lag om utlänningsdomstol.

FARR föreslår följande ändringar.

7 § En lagfaren domare får ensam på domstolens vägnar avgöra

- * frågor om inhibition,
- * frågor om förvar eller uppsikt,
- * ärenden om uppehållstillstånd, om prövningen är av enkelt slag,
- * ärenden om flyktingförklaring och resedokument, om prövningen är av enkelt slag,
- * frågor som rör ett ärendes beredning,
- * frågor om offentligt biträde,
- * andra frågor, om prövningen är av enkelt slag.

11 § I fråga om offentlighet och ordning vid muntlig förhandling gäller 5 kap. rättegångsbalken. Utöver vad som följer av 5 kap. 1-5 §§ rättegångsbalken får rätten besluta att förhandling skall hållas inom stängda dörrar. Detta gäller om det kan antas att det vid förhandlingen kommer att läggas fram uppgifter, för vilka det gäller sekretess enligt sekretesslagen (1980:100). Förhandling skall också hållas inom stängda dörrar om utlänningsärenden begär detta.

15 § Domstolen får besluta om rättelse av sitt beslut

1. om beslutet till följd av skrivfel, räknefel eller något annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, eller

2. om en utlänning har lämnat oriktig uppgift om sitt namn, sin nationalitet eller någon annan omständighet av betydelse för att utlänningens identitet skall kunna fastställas

3. om domstolen fattat beslut på oriktig uppgift, lämnad av någon annan än utlänningen, eller på annan uppgift som i efterhand visat sig vara oriktig.

18 § Utlänningsdomstolens beslut får överklagas till kammarrätt.

Specialdomstol i stället för länsrätt: (sid 69-70)

FARR ser flera fördelar med att använda befintliga länsrätter jämfört med arbetsgruppens förslag att inrätta en specialdomstol för utlänningsärenden.

Det blir i de flesta fall kortare avstånd för sökande, ombud m.fl. eftersom det kommer att röra sig om flera länsrätter (FARR föreslår fem).

De som beslutar i en länsrätt sysslar också med andra typer av ärenden. Detta motverkar att rättskulturen i utlänningsärenden utvecklas annorlunda än på andra områden.

Den föreslagna specialdomstolen liknar i alltför hög grad den nuvarande Utlänningsnämnden.

FARR anser att talan skall få föras över specialdomstolens/länsrättens beslut.

I övrigt anser FARR att Migrationsverket endast skall få fatta bifallsbeslut. Övriga ärenden skall överlämnas till en länsrätt/specialdomstol.

Organisationen av en specialdomstol och rättegången där: (sid 79-85)

FARR anser att begreppet "enkelt ärende" som kan avgöras av en ensamdomare måste preciseras. Ett ärende kan aldrig vara av enkel beskaffenhet om det erfordras överväganden avseende länder-information eller annan sakkunnig bevisning, bedömning av sökandes trovärdighet eller hans personliga förhållanden i övrigt.

FARR tillstyrker att beslut skall kunna fattas i en sammansättning med tre lagfarna domare och tre lekmän om ärendet har principiell betydelse eller om det annars finns särskilda skäl.

Det är av största vikt för rättssäker prövning i domstol att den sökande snarast tilldelas ett kunnigt och intresserat ombud. Ombuden skall utses av länsrätten/specialdomstolen eller av Rättshjälpsnämnden, inte av Migrationsverket. Det är olämpligt att Migrationsverket utser sin egen motpart i en kommande förhandling. Den sökande skall få en acceptabel tid på sig att själv föreslå ombud och inte, som ofta nu, snabbt godta det ombud som föreslås. Vid tillsättande av ombud måste kunnighet i och intresse för utlänningsärenden få företräde framför närhetsprincipen. Ombudets förordnande skall kvarstå till dess att den sökande beviljats uppehållstillstånd eller till dess att han lämnat landet. Det måste också bli större möjligheter att få byta ett uppenbart olämpligt ombud.

Det är likaledes av största vikt för en rättssäker prövning att det ställs höga krav på de tolkar som domstolen använder.

Omröstningsregler: (sid 85)

FARR tillstyrker arbetsgruppens förslag.

Muntlighet: (sid 91-94)

FARR tillstyrker arbetsgruppens förslag.

Ny prövning av beslut som vunnit laga kraft: (sid 95-102)

FARR ställer som oavvisligt krav att ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut måste kunna omprövas om nya omständigheter framkommit som visar att utlänningens liv, hälsa eller frihet är i fara om verkställighet skulle ske. Om Migrationsverket avslår en sådan ansökan skall ärendet hänvisas till en länsrätt/specialdomstol. Kravet att det skall föreligga "nya skäl" måste modifieras. Skäl som bara delvis är nya skall kunna prövas. FARR vill erinra om att det nuvarande förbudet mot att beakta redan prövade skäl har framtvingat en olycklig snedvridning, så att bedömningen efter s.k. ny ansökan nästan uteslutande har handlat om humanitära skäl. Inte ens uppenbara felaktigheter har varit möjliga att rätta till om de avser ett redan prövat skäl.

Något absolut krav får heller inte ställas att utlänningen personligen skall föra fram de verkställighetshinder som åberopas. Ett faktiskt skyddsbehov kan finnas som gör att utlänningen inte vågar träda fram. Detta måste respekteras. Det är stor risk att människor, även barn, allvarligt skadas psykiskt om de tvingas fortsätta ett liv som gömd utan hopp om ändring, eftersom de inte vågar ge sig till känna.

FARR hänvisar i övrigt till vårt remissvar på NIPU-SOU 1999:16.

För styrelsen i Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd,

Michael Williams, ordförande

Britta Flodin, sekreterare